

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 2,
17, 23, 57, 59, 60, 64, 68, 69 STRAIPSNIŲ IR KETURIOLIKTOJO SKIRSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS MEDIACIJOS
ĮSTATYMO NR. X-1702 4, 5 IR 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ**

TAP NR.23- 561; 23-562; TAIS NR. 23-4484(2); 23-4485(2)

2023-05-09 Nr.NV-1083

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 2, 17, 23, 57, 59, 60, 64, 68, 69 straipsnių ir keturioliktojo skirsnio pakeitimo įstatymo (toliau –Projektas) ir Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo Nr. X-1702 4, 5 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų (toliau – Mediacijos įstatymo projektas) (toliau kartu – Projektai) atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl Projekto:

1. Projektu keičiamo Advokatūros įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 2 str. 4 d. nustatoma, ką apima sąvoka „trečiųjų šalių teisininkai“, t. y. ji apima trečiųjų šalių teisininkus, *turinčius* teisininko profesinį vardą. Šioje dalyje atskirai nurodomi trečiojoje šalyje teisininko profesinį vardą įgijusieji, bet šioje šalyje jo *netekę* trečiųjų šalių teisininkai, kurie pagal sąvokos “trečiųjų šalių teisininkai” dėstymo logiką į ją nepatektų. Atsižvelgiant į tai bei siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, nuoroda į trečiojoje šalyje teisininko profesinį vardą įgijusiuosius, bet šioje šalyje jo netekusius trečiųjų šalių teisininkus teiktina keičiamo įstatymo 57 str. 1 d. 7 p. (taip pat ir kitose Projekto nuostatose, pvz., keičiamo įstatymo 60 str. 3 d.), arba atitinkamai koreguotina keičiamo įstatymo 2 str. 4 d., apibūdinant sąvoką kuri apimtų trečiųjų šalių teisininkus ir trečiojoje šalyje teisininko profesinį vardą įgijusiuosius, bet šioje šalyje jo *netekusius* trečiųjų šalių teisininkus.

2. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos advokatūra turėtų galėti tvarkyti visus duomenis, kuriuos remiantis keičiamo įstatymo 60 str. 3 d. turi teisę gauti vienas iš jos organų - Advokatų taryba, keičiamo įstatymo 57 str. 1 d. 7 p. pildytinas duomenimis, nurodytais keičiamo įstatymo 60 str. 3 d. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo Projektas atitinkamai

pildytinas ir Advokatūros įstatymo 56 str. 6 d., kurioje nustatomos Lietuvos advokatūros teisės gauti atitinkamus duomenis, pakeitimu.

3. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo įstatymo 2 str. 4 d. yra apibūdinama sąvoka „trečiųjų šalių teisininkai“, siekiant teisinio aiškumo, atskleistina, kokie subjektai laikytini trečiųjų šalių teisininkais, *turinčiais teisę teikti teises paslaugas Lietuvos Respublikoje*, kurie nurodomi keičiamo įstatymo 57 str. 1 d. 7 p. (taip pat ir 60 str. 3 d.). Jei ši sąvoka apimtų trečiųjų šalių teisininkus ir trečiojoje šalyje teisininko profesinį vardą įgijusiuosius, bet šioje šalyje jo netekusius trečiųjų šalių teisininkus, atitinkamai pildytina keičiamo įstatymo 2 str. 4 d.

4. Keičiamo įstatymo 60 str. 1 d. tikslintina redakciniu aspektu, jame nurodomą Advokatūros įstatymo 36 str. 1 d. 1 p. susiejant tik su advokatų padėjėjų *išbraukimu* iš Lietuvos advokatų padėjėjų sąrašo (bet ne su įrašymu į jį).

5. Atsižvelgiant į tai, kad remiantis Advokatūros įstatymo 63 str., nėra Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę laikinai teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo, keičiamo įstatymo 60 str. 3 d. tikslintina redakciniu aspektu.

6. Atsižvelgiant į Advokatūros įstatymo 60 str. 2 d. dėstomą advokatų tarybos kompetenciją priimti įvairias konkrečias tvarkas ir taisykles, siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, siūlytina ją pildyti ir Lietuvos advokatūros tvirtinamomis tvarkomis, nurodytomis keičiamo įstatymo 64 str. 2 d., 73 str. 1 d. ir 76 str. 3 d.

7. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 64 str. 4 ir 5 d. nustatytą Lietuvos advokatūros kompetenciją Europos Sąjungos valstybių narių teisininkus *laikintai išbraukti* iš Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teises paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo, taip pat iš jo *išregistruoti*, bei remiantis Advokatūros įstatymo 60 str. 2 d. 7 p. analogija, įvertintinas poreikis atitinkamomis funkcijomis pildyti Advokatūros įstatymo 60 str. 2 d. dėstomą advokatų tarybos kompetenciją. Šiuo aspektu įvertintinas poreikis šioje dalyje dėstomą advokatų tarybos kompetenciją pildyti ir dėl keičiamo įstatymo 73 str. 1, 4 ir 5 d. nuostatų, kuriose nurodoma Lietuvos advokatūros kompetencija *įregistruoti* trečiųjų šalių teisininkus į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, iš jo *laikintai išbraukti* ar *išregistruoti*.

8. Atsižvelgiant į viešojo valdymo srityje vyraujančią imperatyvų teisinio reguliavimo metodą, keičiamo įstatymo 64 str. 4 d. nuostata, remiantis kuria Europos Sąjungos valstybės narės teisininkas Lietuvos advokatūros sprendimu *gali būti laikinai išbrauktas* iš Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teises paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo, esant nurodytoms aplinkybėms, tikslintina, atsisakant neapibrėžtą

diskreciją Lietuvos advokatūrai suteikiančių žodžių „gali būti“. Šiuo aspektu tikslintinos ir keičiamo įstatymo 73 str. 3 ir 4 d., 75 str. 2 d.

9. Remiantis Advokatūros įstatymo 67 str. 4 d., jei Europos Sąjungos valstybės narės, kuri suteikė Europos Sąjungos valstybės narės teisininkui teisininko profesinį vardą, kompetentinga institucija *laikina* ar *panaikina* Europos Sąjungos valstybės narės teisininko *teisę teikti teisinės paslaugas* (verstis teisininko praktika), Europos Sąjungos valstybės narės teisininkas neturi teisės teikti teisių paslaugų ir Lietuvos Respublikoje, o gavusi šią informaciją Lietuvos advokatūra *išregistruoja* Europos Sąjungos valstybės narės teisininką iš Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo. Atsižvelgiant į tai, bei siekiant teisinio aiškumo (žr. Advokatūros įstatymo 66 str. 1 d. 3 p. analogiją), tikslintinas keičiamo įstatymo 64 str. 5 d. 3 p. nurodytas išregistravimo Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo teisinis pagrindas - jis *praranda* Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos jam suteiktą *teisininko profesinį vardą*. Šiuo aspektu tikslintinas ir keičiamo įstatymo 73 str. 5 d. 4 p.

10. Projektų Aiškinamasis raštas pildytinas pagrindimu dėl keičiamo įstatymo 64 str. 7 d. siūlomų pakeitimų (atskirai pažymint, bet neapsiribojant, kodėl šioje nuorodoje nėra paminėtas keičiamo įstatymo 12 skirsnis). Atitinkamai pagrįstinas ir analogiškas reguliavimas, nustatytas keičiamo įstatymo 73 str. 7 d., 76 str. 6 d. Pagrindimas pateiktinas ir dėl keičiamo įstatymo 73 str. 2 dalyje nustatytų atsisakymo įregistruoti į Trečiųjų šalių sąrašą pagrindų pasirinkimo.

11. Keičiamo įstatymo 73 str. 1 d. nustatoma, kad už įregistravimą į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą imamas *nustatyto* dydžio mokestis, ir jis negali būti didesnis už *mokestį*, imamą už įrašymą į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą. Ši nuostata vertintina keliais aspektais. Pirma, Aiškinamajame rašte pateiktinas visapusiškas pagrindimas dėl siūlomo reguliavimo, įvertinant ir Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. nustatytų proporcingumo ir efektyvumo principų įgyvendinimą (šiuo aspektu įvertintina ir keičiamo įstatymo 76 str. 3 d.). Antra, keičiamas įstatymas neįtvirtina mokesčio, imamo už įrašymą į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą, bei jo nustatymo dydžio, todėl aptariama nuostata įvertintina teisinio reguliavimo nuoseklumo prasme. Trečia, tikslintina, koks subjektas turėtų nustatyti tokio mokesčio, imamo už įregistravimą į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, dydį bei pildytinas atitinkamai Advokatūros įstatymo 59 arba 60 str., nustatantys visuotinio advokatų susirinkimo ir advokatų tarybos kompetenciją. Šiuo aspektu įvertintina ir keičiamo įstatymo 76 str. 3 d.

12. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 73 str. 2 d. siūlomą reguliavimą dėl atsisakymo trečiosios šalies teisininką įregistruoti į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą pagrindų, bei siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, įvertintinas poreikis analogišku reguliavimu dėl atsisakymo įregistruoti į atitinkamą sąrašą pagrindų nustatymo papildyti ir keičiamo įstatymo 64 str.

13. Siekiant teisinio aiškumo, atskleistina, ar keičiamo įstatymo 73 str. 2 d. 2 p. nurodytas atsisakymo įregistruoti trečiosios šalies teisininką į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą pagrindas galėtų būti pritaikytas, jei trečioji šalis, kurioje trečiosios šalies teisininkui suteiktas teisininko profesinis vardas, būtų valstybių, turinčių rimtų trūkumų dėl pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos ir šių nusikaltimų užkardymo, sąrašuose, kuriuos paskelbtų vienas iš nurodytų subjektų, t.y. arba Europos Komisija, arba Finansinių veiksmų darbo grupė kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu. Įvertintinas poreikis šią nuostatą tikslinti, nurodant, kas tokius sąrašus ne tik skelbia, bet ir tvirtina.

14. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo įstatymo 73 str. 2 d. 3 p. vartojamos keičiamame įstatyme neapibrėžtos sąvokos „tarptautinės sankcijos“ ir „ribojamosios priemonės“ (o jos yra apibrėžtos Tarptautinių sankcijų įstatyme) bei siekiant teisinio aiškumo, minėto punkto nuostata tikslintina, nurodant, kad minėtos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Tarptautinių sankcijų įstatyme.

15. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 73 str. 2 d. 4 p. nuostatą, atskleistina, kaip trečiosios šalies teisininkui turėtų būti pritaikomi Advokatūros įstatymo 8 str. įtvirtinti nepriekaištingos reputacijos pagrindai, ir ar trečiosios šalies teisininkui tie pagrindai neturėtų būti taikomi vadovaujantis *mutatis mutandis* taisykle.

16. Remiantis keičiamo įstatymo 73 str. 3 d., teisę teikti teises paslaugas Lietuvos Respublikoje trečiosios šalies teisininkas *gyja nuo* Lietuvos advokatūros *sprendimo* dėl trečiosios šalies teisininko įregistravimo į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą *priėmimo dienos*. Tuo tarpu, analogiškas reguliavimas, įtvirtintas keičiamo įstatymo 64 str. 3 d. Europos Sąjungos valstybės narės teisininko atžvilgiu, nustato teisę teikti nuolatinės teises paslaugas Lietuvos Respublikoje *nuo įregistravimo* į Lietuvos advokatūros tvarkomą atitinkamą *sąrašą*. Siekiant teisinio nuoseklumo, minėtas nuostatos derintinos tarpusavyje.

17. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo ir atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 73 str. 4 d. reguliavimą bei remiantis 64 str. 6 d. analogija, keičiamo įstatymo 73 str. 6 d. pildytina, nustatant, kad motyvuoti Lietuvos advokatūros sprendimai turi būti taip pat ir dėl laikino išbraukimo iš Trečiųjų šalių sąrašo.

18. Siekiant teisinio aiškumo bei reguliavimo nuoseklumo, atsižvelgiant į Advokatūros įstatymo 65 str. 1 d. 2 p. (taip pat 63 str. 3 d. 2 p.) nuostatą, atskleistina, ar keičiamo įstatymo 74 str. 1 d. (taip pat ir 73 str. 2 d.) įtvirtinta teisė trečiosios šalies teisininkui teisinės paslaugas bylų procese teikti kartu su advokatu, įrašytu į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą, taikytina *visų bylų atžvilgiu*, ar tik tais atvejais, kai *įstatymai nustato privalomą advokato dalyvavimą*. Nustačius skirtingą reguliavimą, atitinkamu pagrindu pildytinas Aiškinamasis raštas.

19. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo įstatymo 74 str. 3 d. nustato prievolės trečiosios šalies teisininkui, jau įregistruotam į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, vadinasi ir jau turinčiam teisę teikti teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, šio dalies 3 p. tikslintinas, vietoje prievolės „apsidrausti“, nustatant prievolę „būti apsidraudusiam“.

20. Keičiamo įstatymo 74 str. 3 d. 4 p. tikslintinas, atsisakant prievolės laikytis *keičiamo įstatymo*, iš vienos pusės kaip perteklinės (žr. 75 str. 1 d.) ir savaime suprantamos (žr. Advokatūros įstatymo 66 str. 1 d. 2 p. analogiją), iš kitos pusės – nederančios su keičiamo įstatymo 73 str. 7 d. reguliavimu. Šiuo aspektu tikslintina ir keičiamo įstatymo 76 str. 2 d.

21. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 74 str. 3 d. 6 p. reguliavimą (taip pat atitinkamai Advokatūros įstatymo 66 str. 2 d. nuostatą) bei remiantis Advokatūros įstatymo 59 str. 2 d. 5 p. nuostatos analogija, Projektas atitinkamai pildytinas Advokatūros įstatymo 59 str. 2 d. pakeitimu, nustatant visuotinio advokatų susirinkimo kompetenciją ir dėl trečiųjų šalių teisininkų privalomų įmokų tvirtinimo.

22. Siekiant teisinio aiškumo bei reguliavimo nuoseklumo, keičiamo įstatymo 75 str. 3 d. dėstyta pagal Advokatūros įstatymo 67 str. 3 d. analogiją.

23. Atsižvelgiant į tai, kad remiantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2 str. 15 d., Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimas gyventi Europos Sąjungoje suteikia užsieniečiui *teisę gyventi* Lietuvos Respublikoje ir patvirtina *užsieniečio nuolatinio gyventojų statusą*, bei siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, nuoseklumo bei vartojamų sąvokų vienodumo, įvertintinas poreikis tikslinti keičiamo įstatymo 76 str. 1 d. nuostatą, vietoje nuorodos į trečiosios šalies teisininkams suteiktas gyvenimo Lietuvos Respublikoje *teises* teikti nuorodas į trečiosios šalies teisininkams išduotus Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 2 str. 14 ir 15 d. nurodytus leidimus.

24. Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo įstatymo 76 str. 1 d. nurodytas teisininkas įgyja teisę teikti teisinės paslaugas tik nuo jo įregistravimo Trečiųjų šalių teisininkų sąrašė, nuoseklumo prasme 76 str. 2 d. nuostata dėstyta po šio straipsnio 5 d. nuostatos. Be to, siekiant teisinio aiškumo, joje nurodytinas ne keičiamo įstatymo 76 str. 1 d. nurodytas

teisininkas, o trečiosios šalies teisininkas, kuris yra netekęs teisininko profesinio vardo konkrečioje trečiojoje šalyje, įrašytas į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą.

25. Siekiant teisinio aiškumo, bei atsižvelgiant į tai, kad galimų teikti teisinių paslaugų apimtis trečiosios šalies teisininkui, kuris yra netekęs teisininko profesinio vardo konkrečioje trečiojoje šalyje, yra nustatyta keičiamo įstatymo 76 str. 2 d., nuoroda į šią nuostatą pateiktina 76 str. 3 d. (vietoje nuorodos į „šį skirsnį“).

26. Siekiant teisinio aiškumo, keičiamo įstatymo 76 str. 4 ir 5 d. (analogiškai ir 3 d.) tikslintina, joje teikiant nuorodą ne į trečiosios šalies teisininką, kuris yra netekęs teisininko profesinio vardo, o į šio straipsnio 1 dalyje nurodytą teisininką, nes šio straipsnio 1 dalyje yra nustatyta papildoma sąlyga, norint teikti teises paslaugas šio straipsnio nustatyta tvarka, t.y. trečiosios šalies teisininkui turi būti suteikta teisė laikinai ar nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje pagal Įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“.

27. Keičiamo įstatymo 76 str. 6 d. tikslintina, joje pateikiant korektiškas nuorodas į 73 str. 5 d. (ne 4 d.) 4 p. ir 7 d. (ne 6 d.).

28. Atsižvelgiant į Vyriausybės darbo reglamente, patvirtintame Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ bei Seimo statute įtvirtintus terminus teisėkūros procedūrų įvykdymui, taip pat Projekto 11 str. 2 d. nustatytą prievolę priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus bei remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ 52 p., įvertintinas poreikis Projekto 11 str. 1 d. nustatyti vėlesnę Projekto įsigaliojimo datą (atitinkamai koreguojant šio straipsnio 2 d. nurodytą datą). Šiuo aspektu įvertintinas ir Mediacijos įstatymo projekto 4 str. 1 d. siūlomas nustatyti jo įsigaliojimo terminas.

29. Atsižvelgiant į šios išvados 11 pastabą (trečiąjį aspektą) bei siekiant teisinio aiškumo, įvertintina, ar Projekto 11 str. 3 d. neturėtų būti formuluojama pereinamoji nuostata ir dėl mokesčio, imamo už įregistravimą į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, dydžio nustatymo (žr. keičiamo įstatymo 73 str. 1 d. ir 76 str. 3 d.).

Dėl Mediacijos įstatymo projekto:

30. Atsižvelgiant į tai, kad laikinosios apsaugos suteikimo mechanizmas (tame tarpe ir Vyriausybės kompetencija priimti konkrečius (individualius) sprendimus) yra reguliuojamas Įstatymu „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, siekiant teisinio aiškumo ir teisėkūros ekonomiškumo (jei įstatyminis reguliavimas būtų pakeistas), Mediacijos įstatymo projektu keičiamo Mediacijos įstatymo 4 str. 7 d. tikslintina, nustatant, kad šioje dalyje

nurodytiems asmenims laikinoji apsauga yra suteikta vadovaujantis Įstatymu „Dėl užsieniečių teisinės padėties“.

Dėl susijusių aspektų:

31. Siūlytina įvertinti galimybę Projektą papildyti Advokatūros įstatymo 24 str., reglamentuojančio advokatų asmens duomenų *viešą skelbimą*, pakeitimu, įvertinant jo atitikti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) nuostatoms. Atkreiptinas dėmesys, kad viešai skelbiant duomenis apie fizinius asmenis turėtų būti laikomasi minėto reglamento nuostatų ir konstitucinių principų, skirtų asmenų teisių ir laisvių ribojimo reguliavimui (tai turi būti daroma įstatymu, ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo). Atsižvelgiant į Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos išaiškinimą¹, rengiant teisės aktų, kuriais numatomas asmens duomenų viešas paskelbimas, projektus, juose nepakanka nurodyti tik tai, kad asmens duomenys skelbiami viešai. Net jeigu ir detalesnę skelbimo viešai tvarką pavedama nustatyti poįstatyminiais teisės aktais, laikantis aukščiau nurodytos Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo suformuotos praktikos, įstatyme, kuriame numatoma prievolė viešai skelbti asmens duomenis, turėtų būti nustatyti bent asmens duomenų viešo skelbimo *tikslas*, kokie konkrečiai asmens *duomenys* yra skelbiami bei *kokią laikotarpį* yra viešinami.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Ieva Peciukonienė

¹ https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/Rekomend_teises_aktu_projektams_2018.pdf

Ieva Peciukonienė, tel. +37052098607; +37065842004, el. p. ieva.peciukoniene@lrv.lt